

Vergaderjaar 2015–2016

33 495

Financiële positie van publiek bekostigde onderwijsinstellingen

Nr. 81

BRIEF VAN DE MINISTER VAN ONDERWIJS, CULTUUR EN WETENSCHAP

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 2 oktober 2015

Inleiding

Kort voor de zomer heb ik met uw Kamer uitvoerig gedebatteerd over de toekomst van ROC Leiden. Naar aanleiding van deze overleggen heeft uw Kamer op 18 juni jl. een drietal moties aangenomen. Met de motie van het lid Van Dijk (Kamerstuk 33 495, nr. 75) is mij verzocht om verschillende opties in kaart te brengen om vastgoed en onderwijs beter van elkaar te scheiden. De commissie onderzoek huisvesting ROC Leiden is verzocht deze motie te betrekken bij het onderzoek dat de commissie uitvoert. De commissie brengt haar rapport eind van dit jaar uit. Ik zal de Tweede Kamer dan informeren over dit rapport. Daarnaast is een motie van het lid Rog aangenomen (Kamerstuk 33 495, nr. 77) die de regering verzocht om haar visie op kleinschaligheid in het middelbaar beroepsonderwijs te geven en de Kamer hierover in het najaar te berichten. In november 2015 ontvangt uw Kamer een brief over kleinschalig en herkenbaar MBO-onderwijs. Daarbij zal ik, zoals is toegezegd ook expliciet de gemeenschap van mbo-colleges en samenwerkingscolleges als vorm betrekken. Ook zal, conform de motie Rog, in deze brief worden ingegaan op de invloed van wachtgeld en bij toenemende schaalgrootte.

Met de motie Van Meenen vraagt de Tweede Kamer mij om het opleidingsaanbod en daarmee de omvang van ROC Leiden vóór 2018 gecontroleerd te reduceren door waar mogelijk opleidingen, en daarmee studenten en medewerkers over te dragen aan andere instellingen in de regio, c.q. een kern van goede opleidingen bij ROC Leiden te behouden, en zodoende pluriformiteit van het aanbod te waarborgen en samenwerking tussen instellingen te bevorderen (Kamerstuk 33 495, nr. 71).

Stand van zaken

De afgelopen maanden heb ik samen met de bestuurders van ROC Leiden, ID College, ROC Mondriaan, Nova College en de MBO Raad intensief gewerkt om op een gepaste wijze, die het beste is voor studenten en personeel in de regio Leiden, uitvoering te geven aan de motie Van Meenen.

Gezien de hoge urgentie om tot een oplossing te komen was stevige en onafhankelijke regie op het proces nodig om te kunnen komen tot een plan van aanpak. Ik heb daarom een gezant aangesteld, de heer Kamps, om namens mij de oplossingen te verkennen en tot een plan van aanpak te komen. Zijn rapportage treft u als eerste bijlage¹ bij deze brief aan. Deze rapportage is tot stand gekomen na intensief overleg met alle betrokken bestuurders. In beginsel hebben de bestuurders onder leiding van de gezant overeenstemming bereikt over het geschetste eindperspectief en de tussenliggende stappen. Tegelijkertijd zijn er nog verschillen van inzicht die nadere uitwerking vragen. De reacties van de betrokken bestuurders maken integraal deel uit van de rapportage.

Zoals eerder aangegeven hebben de betrokken organisaties een publieke verantwoordelijkheid om gezamenlijk een nieuw perspectief te creëren voor huidige studenten, ouders en personeel van ROC Leiden en de kwaliteit van het mbo onderwijs in de regio Leiden te borgen. Een perspectief waarbij een goede samenwerking van groot belang is en waarbij gedacht wordt vanuit een passende macrodoelmatige oplossing gezien de regionale context en arbeidsmarkt. Uit het verslag van de gezant blijkt het volgende:

- Er is een kansrijk toekomstperspectief voor het ROC Leiden, gebaseerd op een beperkt aantal kleinschalige, voor student en bedrijfsleven herkenbare, onderwijsentiteiten die hun overhead gezamenlijk delen.
- Dit model kan alleen worden gerealiseerd in het geval de direct betrokken ROC's bereid zijn het ROC Leiden de helpende hand te bieden.
- Om tot dit model te komen zal ROC Leiden de periode tot 1 augustus 2018 moeten gebruiken om zijn opleidingsaanbod aan de «eind»-situatie aan te passen, en de kwaliteit van zijn aanbod te verhogen.
- De financiële doorrekening door Deloitte leidt tot de conclusie dat het tussen- en eindmodel financieel verantwoord zijn. Hierbij is onder meer gebruik gemaakt van de concept jaarrekening 2014 van ROC Leiden en de daarbij opgenomen continuïteitsparagraaf. De definitieve jaarrekening zal in oktober vastgesteld en openbaar gemaakt worden.
- Het ROC Leiden en het ID College zullen bij voorkeur de entree-opleiding gezamenlijk vormgeven.
- Het beschreven eindmodel wordt op hoofdlijnen door de direct betrokken ROC's onderschreven. Over de weg naar het eindmodel toe en over de vraag hoe dat eindmodel eruit zou moeten zien, bestaat echter nog een meningsverschil. Het ID College heeft zijn medewerking afhankelijk gesteld van een eindsituatie waarin beide organisaties (ROC Leiden en ID College) samengaan onder regie van ID College waarbij ROC Leiden zou worden ingevoegd in de bestaande onderwijsstructuur van ID College.
- In het geval een structurele samenwerking vanaf 1 augustus 2018 tussen het ID College en het ROC Leiden tot stand komt, is het ROC Mondriaan bereid zijn zorgopleidingen in Leiden in het college Zorg en Welzijn onder te brengen. Het ID College heeft zich in deze situatie alleen bereid verklaard te overwegen om de opleidingen in Voorburg / Leidschendam / Leidse Veen over te dragen aan het ROC Mondriaan

¹ Raadpleegbaar via www.tweedekamer.nl

onder de hierboven beschreven voorwaarden van regie over de combinatie ROC Leiden en ID College.

- Concretisering van dit model vergt nader overleg met alle betrokkenen: niet alleen de Colleges van Bestuur maar ook de Raden van Toezicht, de ondernemings- en de studentenraden.

Acties op korte termijn

Vóór augustus 2018 vindt een gecontroleerde reductie van opleidingen plaats die door het ROC Leiden worden aangeboden. Opleidingen die niet aan de kwaliteitsnormen voldoen en/of onvoldoende volume aan aantallen studenten hebben, zullen door ROC Leiden worden beëindigd of aan andere ROC's worden overgedragen. Inmiddels heeft ROC Leiden 38 opleidingen gestopt, zie bijlage 2².

Van ROC Leiden wordt een forse inspanning gevraagd om de kwaliteit van het onderwijs naar een hoger plan te brengen. Voor 15 november 2015 dient zij een herstelplan aan te leveren bij de Inspectie van het Onderwijs (hierna: inspectie), waarin wordt aangegeven op welke wijze en wanneer invulling wordt gegeven aan deze gewenste kwaliteitsverbetering. De inspectie zal op haar beurt een oordeel vormen over de kwaliteit en haalbaarheid van het herstelplan.

Het ID College, ROC Mondriaan en het Nova College zullen in de periode tot augustus 2018 een alternatief bieden aan studenten waarvan de opleiding niet meer past in het gereduceerde opleidingsaanbod van ROC Leiden. Leidraad hierbij is dat het afstoten en samenvoegen van opleidingen met andere instellingen zichtbaar ten goede komt aan de opleidingskwaliteit die een student ontvangt. Het afstoten van bepaalde opleidingen heeft gevolgen voor studenten en personeel. De kwaliteit van de opleiding staat voorop in de keuze over het wel of niet afstoten maar er wordt ook rekening gehouden met de reistijd van studenten.

De overeenstemming over het lange termijn perspectief is hoopgevend. Tegelijkertijd vraagt de uitwerking op enkele punten nog meer tijd. Hierbij gaat het onder meer om: concreet benoemen van opleidingen die overgedragen worden aan andere ROC's, invullen van afspraken over het overnemen van personeel en het inrichten van de governance in de periode tussen nu en 2018 (hoe zorgen we voor een heldere regie met respect voor ieders verantwoordelijkheid). De betrokken bestuurders zullen t/m november 2015 stappen zetten om te komen tot de exacte invulling van het eindperspectief.

Eindperspectief

Vanaf augustus 2018 zal op structurele wijze vorm worden gegeven aan een gezamenlijk aanbod van opleidingen door het ROC Leiden en de genoemde instellingen in de regio.

Perspectief op de langere termijn is middelbaar beroepsonderwijs in de regio Leiden dat op een kleinschalige en herkenbare wijze is ingericht, via domein georiënteerde colleges. Hierbij is keuzevrijheid voor studenten van belang. Door de krachten op inhoud te bundelen ontstaan op inhoud gerichte colleges, die daarmee herkenbaarder zijn voor studenten en hun ouders en ook voor werkgevers in de regio. Tussen de colleges onderling is samenwerking in de ondersteunende diensten voorzien zodat middelen doelmatig besteed worden

² Raadpleegbaar via www.tweedekamer.nl

Ik heb uw Kamer voor dit najaar een brief over deze vormgeving toegezegd. Een intensieve samenwerking tussen instellingen is wat mij betreft een wenkend perspectief dat zich goed leent voor de situatie in Leiden. Tegelijkertijd wil ik, geen onomkeerbare stappen hebben gezet die tot dit perspectief leiden vooruitlopend op het debat met uw Kamer over deze vormgeving.

Financiële paragraaf

Door Deloitte is een financiële doorrekening gedaan van de haalbaarheid van het model na 2018 en is gekeken naar de financiële stabiliteit van ROC Leiden tot 2018. De conclusie van Deloitte is dat het tussen- en eindmodel financieel verantwoord zijn. Zie bijlage 3³ voor de rapportage van Deloitte.

Zoals ik u eerder gemeld heb wil ik een (maximale) financiële bijdrage van € 40 miljoen beschikbaar stellen. Van dit bedrag is € 18 miljoen nodig voor de continuïteit op korte termijn van de instelling en is € 14 miljoen nodig voor de overbrugging van de oude naar de nieuwe huisvestingssituatie in 2018. De laatste € 8 miljoen is bedoeld als directe investering in de kwaliteit van het onderwijs.

In verband met acute liquiditeitsproblemen heeft ROC Leiden reeds de genoemde € 18 miljoen liquiditeitssteun ontvangen via een kredietfaciliteit bij de schatkist. Dit betreft een roodstandfaciliteit. Zonder deze faciliteit zou ROC Leiden op 1 juli jl. failliet zijn gegaan. Daarnaast heeft ROC Leiden, zoals vermeld in mijn brief van 15 juni jl., al een voorschot op de lumpsum voor december 2015 ontvangen om te kunnen voorzien in acute liquiditeitsproblemen.

Zoals ik in mijn brief van 18 juni jl. heb gemeld zal ik de overige € 22 miljoen (€ 14 + € 8 miljoen) slechts dan, in tranches, in de periode 2015 t/m 2018 verstrekken als aan de voorwaarden van samenwerking in de regio, overdracht en uitwisseling van opleidingen en een robuust plan om de kwaliteit van het onderwijs weer op peil te brengen, wordt voldaan. Indien aan de voorwaarden wordt voldaan zal op basis van de liquiditeitsbehoefte van ROC Leiden de eerstvolgende tranche in december 2015 worden uitgekeerd. De daaropvolgende tranche zal in 2016 uitgekeerd worden.

Ten slotte

Met deze brief heb ik u geïnformeerd over de stand van zaken van de uitwerking van de motie Van Meenen. Bestuurders hebben in de afgelopen maanden een aantal veelbelovende stappen gezet om de kwaliteit van het mbo-onderwijs in de regio Leiden te borgen. Tegelijkertijd is er voor een nauwgezette uitwerking van deze stappen meer tijd nodig. Er ligt bovendien een eindperspectief (in 2018) voor, dat ook onderdeel uitmaakt van een breder debat dat ik met uw Kamer over kleinschaligheid in het mbo-onderwijs voer en waar ik uw Kamer eind november over informeer. Voor 15 november 2015 levert ROC Leiden volgens afspraak haar herstelplan in de bij de inspectie.

Ik zal uw Kamer daarom ook rond 1 december 2015 informeren over de nadere uitwerking van het bijgaande plan van aanpak door betrokkenen. Hierbij betrek ik de hiervoor genoemde uitkomsten van het debat over kleinschaligheid en het herstelplan dat ROC Leiden bij de inspectie moet indienen.

³ Raadpleegbaar via www.tweedekamer.nl

ROC Leiden heeft de afgelopen periode een heftige en turbulente periode doorgemaakt. Een periode waarbij er veel onzekerheid bij studenten, ouders en personeel is ontstaan. Een periode waarbij studenten en personeel de dupe zijn geworden van verkeerde beslissingen van bestuurders uit het verleden en een periode waarbij er veel media en politieke aandacht is geweest voor dit onderwerp. Ik hoop dat de geschetste stappen in deze brief voor enige rust kunnen zorgen in de regio Leiden en dat er volop gewerkt kan worden aan de continuïteit van kwalitatief goed onderwijs voor studenten in de regio Leiden, want dat is waar het uiteindelijk om gaat.

De Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,
M. Bussemaker